

TIL O'QITISHDA TA'LIM TEXNOLOGIYALARINING ROLI

Ilmiy rahbar: N.N. Zubaydova

Norqulova Feruza, Samarqand davlat chet tillar instituti talabasi

Annotatsiya: *Hozirgi kunda ta'lim jarayonida interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik texnologiyalarni qo'llashga bo'lgan qiziqish kundan-kunga ortib bormoqda, bunday bo'lishiga sabablardan biri shu kungacha ta'limda o'quvchi-talabalarni faqat tayyor bilimlarni egallashga o'rgatilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash esa ularni mustaqil fikrlashga kerakli masalalarni izlab topishga, tahlil va xulosa qilishga o'rgatadi.*

Kalit so'zlar: *texnologiya, multimedia, pedagogik texnologiya, axborot texnologiyalari, chet tili, IELTS, tendensiya.*

Ta'lim sohasidagi barcha islohatlarning asosiy maqsadi ma'naviy jihatdan mukammal rivojlangan insonlarni tarbiyalash, ta'lim tizimini takomillashtirish, dars jarayonlarini yangi pedagogik va axborot texnologiyalari asosida har tomonlama zamon talabiga mos ravishda amalga oshirishdan iboratdir. Shuning uchun ham bugungi kunda ta'lim - tarbiya tizimida kompyuter va axborot texnologiyalarining zamonoviy texnologiyalaridan samarali foydalanishga alohida e'tibor berilmoqda. Bu esa ta'lim jarayonida o'quvchilarga turli fanlardan bilim beruvchi pedagog kadrlarni axborot texnologiyalarining zamonaviy vositalaridan foydalanishlari uchun, eng avvalo bu sohadagi bilim va malaka darajalarini oshirish, ta'lim tizimini texnik jihatdan ta'minlash, internetdan foydalanish imkoniyatlarini to'la yaratib berish orqaligina samarali natijaga erishish mumkin.

Ta'lim tizimi sifati va samaradorligini oshirishning asosiy usul-laridan biri

o'quv jarayonida zamonaviy axborot kommunikasion texnologiyalarni, shu jumladan multimediyali o'quv kurslarini qo'llash, o'qituvchi va o'quvchining interfaol o'zaro aloqalarini ta'minlash, multimediali o'quv kurslari va darsliklarini ishlab chiqishda yuqori malakali kadrlarni jalb etishdan iborat bo'ladi. Bizga ma'lumki, bugungi kunda ta'lim sohasi sifat va samaradorligini oshirishni zamonaviy kompyuter va axborot texnologiyalari vositalarisiz tasavvur qilish qiyin. Kadrlar tayyorlash milliy dasturida ta'lim jarayonini didaktik va axborot ta'minotining yangi avlodini ishlab chiqish va joriy etish bosqichida ta'lim-tarbiya mazmunini o'zlashtirishning muammolarini yechishga qaratilgan zamonaviy ta'lim-tarbiya texnologiyalarini yaratish dolzarb masala ekanligi ta'kidlangan. Shu jumladan, ta'lim- tarbiya jarayonida fan va ishlab chiqarish bilan integrasiyasi usullarini rivojlantirish, uni amaliyotga joriy etish, nazariy va amaliy mashg'ulotlar hamda mustaqil bilim olish jarayonini individuallashtirish, shu bilan birga masofali ta'lim tizimi texnologiyasini, uning vositalarini ishlab chiqish, o'zlashtirish, yangi pedagogik va axborot texnologiyalari hamda masofali o'qitish texnologiyalari asosida o'quvchilarni o'qitishni jadallashtirish ana shunday dolzarb vazifalar sirasiga kiradi.

Hozirgi paytda ta'lim samaradorligini oshirishdagi muhim omillardan biri texnik vositalardan foydalanishdir. Bu esa o'z navbatida, til o'rganishga nisbatan qiziqishni va o'tilayotgan darslarning sifatini oshiradi, o'quvchilarning dars jarayonidagi faolligini ta'minlaydi. Ta'lim jarayonida usullar to'g'ri tanlansa, ko'zlangan natijaga qisqa yo'l bilan erishish mumkin. Ta'lim-tarbiya soxasining to'xtovsiz takomillashib borishi, o'quv darslarini pedagogik inovatsiyalar asosida tashkil etish, oliy ta'lim muassasalari oldida turgan dolzarb vazifalardan bo'lib uni muvaffaqiyatli amalga oshirish oliy ta'lim professor-o'qituvchilari oldida turgan muhim vazifalardan hisoblanadi. Zamonaviy texnologiyalar butun dunyodagi ko'plab o'zgarishlarga guvoh bo'ldi va bu o'zgarishlar odamlarning turmush darajasi va farovonligini rivojlantirdi. Texnologiyalar turli sohalarga tatbiq etilgandan buyon butun dunyo global maydonga aylandi va odamlar bir necha soniyada barcha tadbirlarni juda samarali bajarishlari mumkin. To'g'ri,

ta'lim sohasiga eng yangi texnologik yangiliklarni kiritish bilan ta'lim sohasi ham ko'proq foyda keltirdi. Hozirgi avlodda zamonaviy o'quvchilarning munosabatlari va ta'lim uslublarida keskin o'zgarishlar yuz berdi. Ingliz tili kabi tilni o'rganishda ular tilni o'qitishning an'anaviy usullari va yondashuvlarini qabul qilmaydilar. Ammo ularni ingliz tilini o'qitishning so'nggi uslublari, uslublari va yondashuvlari juda qiziqtiradi. Xuddi shu holatni ikkinchi yoki chet tilini o'rganuvchilarga ingliz tilini o'rgatishda ham kuzatishimiz mumkin. Shunday qilib, ba'zi zamonaviy ingliz tili o'qituvchilari vaziyatni o'z vaqtida angladilar va ular eng yangi uslublar va yondashuvlarni amalga oshirish bilan bir qatorda o'qitishda yangi texnologiyalarni o'zlashtirmoqdalar. Ingliz tilini o'rganish o'quvchilar uchun qiziqarli va hayajonli bo'lishi uchun o'qituvchilar doimo innovatsion texnologiyalarni o'zlashtirishga va IELTS zamonaviy tendentsiyalaridan xabardor bo'lishga harakat qilishlari kerak.

Texnologiya ta'lim sohasiga yangi o'lchov olib keldi. Ushbu raqamli davrda bo'r va doska uchun imkoniyat yo'q va ular o'rniga raqamli yoki aqlli yoki interaktiv oq taxtalar o'rnatildi, shuning uchun o'qituvchining yuki kamaytirildi va o'quvchilarning konsentratsiyasi oshirildi. Natijada, o'quvchilar o'rtasida tarkibga suyanishda ijobiy munosabat mavjud bo'lib, o'qituvchilar ularni kompyuter, noutbuk, OHP, mobil telefon, planshet va h.k. kabi mavjud texnologiyalardan foydalangan holda ularni ijobiy tarzda rag'batlantirishga qodir. Bundan tashqari, o'qituvchilar o'zlarining sinflarida raqamli matnlar va haqiqiy materiallardan foydalanib, o'quvchilarda o'quv nuqtasiga qiziqish uyg'otmoqda.

Bundan tashqari muvaffaqiyatli o'qituvchilarni tayyorlashda ham texnologiyalar ko'proq foyda keltiradi. Aslida, muvaffaqiyatli o'qituvchilar - bular shaxslararo va shaxslararo munosabatlarning yuqori darajalariga ega va ular bolalar bilan tanishish uchun real imkoniyatlarga ega, qaerda bo'lishidan qat'i nazar va ularning so'zlarini chin dildan eshitish. Bundan tashqari, muvaffaqiyatli o'qituvchilarga ega bo'lishi kerak, o'qitiladigan materialni va uning kamtarligini, sevimli shaxsiyatini va ularning o'zaro munosabatini chuqur anglash va ularning o'quvchilari bilan aloqa qilish va ularga bo'lgan hurmat.

Bundan tashqari, muvaffaqiyatli ingliz tili o'qituvchilari mavjud texnologiyalardan maksimal darajada foydalanishlari kerak, o'quv xonalari va shuningdek, o'z o'quvchilari uchun Internetdan yuklab olingan qiziqarli materiallardan foydalanadilar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1.Yo'ldoshev J. Yangi pedagogik texnologiyalar yo'nalishlari, muammolari. Xalq ta'limi 1999-yil.

2.Hoshimov O'.H; Yoquvov I.Y. Ingliz tili o'qitish metodikasi- Toshkent - 2003y.

3.Chet tillarini o'qitish zamonaviy texnologiyasi masalalari. Respublika ilmiy-amaliykonferensiyasi materiallari - Toshkent 2007-yil

4.Ziyonet.uz

5.Pedagog.uz